

Maria LESZ-DUK
Akademia im. Jana Długosza
w Częstochowie

Syntaktyczne grupy imienne w słownictwie prasy kobiecej

Zadaniem tego artykułu jest opis struktury grup imiennych występujących w najnowszej prasie kobiecej. Podstawą materiałową były czasopisma: „Claudia”, „Grazia”, „Pani”, „Olivia” i „Twój Styl”, wychodzące w latach 2012 i 2013. W niniejszym artykule skupiliśmy się na słownictwie dotyczącym ubiorów oraz środków służących do pielęgnacji ciała i kosmetyków. Słownictwo należące do wymienionych klas semantycznych jest najbardziej charakterystyczne dla prasy kobiecej.

Grupy imienne w swojej strukturze są bardzo zróżnicowane, począwszy od grup dwuwyrazowych aż po złożone konstrukcje obejmujące wiele składników. Zdaniem Zuzanny Topolińskiej (1984, 330–332) składnikiem konstytutywnym grupy jest rzeczownik. Warunkuje on istnienie grupy i jest w tej grupie grammatycznie determinowany, to znaczy: może narzucić formę i dobór składników grupy, np.: *zblakany mały piesek, chłopiec ze skakanką, urzędniczka pisząca na maszynie*. Do grupy imiennej mogą wchodzić oprócz składnika konstytutywnego rozmaitego rodzaju określniki, a mianowicie: przymiotniki, imiesłowy przymiotnikowe, liczebniki o odmianie przymiotnikowej, zaimki oraz wyrażenia przyimkowe.

Według Z. Topolińskiej (1984, 367) na podstawowy model syntaktyczny grupy imiennej składają się z jednej strony wykładniki referencji i oceny ilościowej, z drugiej natomiast wyrażenia predykatywne i argumentowe w funkcji atrybutów.

W zebranym materiale, pochodzącym z prasy kobiecej, występują grupy imienne zawierające wyłącznie wyrażenia predykatywne i argumentowe w funkcji atrybutów, brak jest natomiast wykładników referencji i oceny ilościowej.

W niniejszym artykule zanalizowanych zostało 1098 przykładów syntaktycznych grup imiennych występujących w prasie kobiecej. Posiadają one zróżnicowaną strukturę.

* * *

Największą frekwencję wykazują połączenia **rzeczownika** i określającego go **przymiotnika** (191). Przymiotnik taki wskazuje na cechę gatunkową stałą i dlatego występuje w postpozycji.

Jeśli chodzi o słownictwo dotyczące ubiorów, to przydawka przymiotna określa rodzaj, kształt lub krój odzieży, np.: *bluzka koszulowa, bluzka marynarska, marynarka koszulowa, płaszcz kimonowy, spodnie wąskie, płaszcz raglanowy, płaszcz sportowy, sukienka fartuchowa, sweter kamizelkowy, spódnica ołówkowa, żakiet smokingowy*.

Przydawka przymiotna wskazuje także na porę roku lub dnia, w jakiej nosi się dane ubranie, np.: *suknia wiosenna, buty zimowe, płaszcz zimowy, bluzka letnia, suknia wieczorowa, szlafrok dzienny, suknia popołudniowa*.

W zakresie słownictwa związanego z pielęgnacją ciała przymiotniki zazwyczaj informują o efekcie i sposobie działania kosmetyku, np.: *krem pielęgnacyjny, serum naprawcze, emulsja naprawcza, krem regeneracyjny, krem hipoalergiczny, eliksir odżywczy, szampon przeciwłupieżowy, maska odżywcza, emulsja ochronna, serum termo-ochronne*.

Podrzędne przymiotniki mogą wskazywać również na skład substancji pielęgnacyjnej, np.: *pomadka brokatowa, maseczka witaminowa, żel miętowy, kąpiel parafinowa, podkład pudrowy, szminka płynna, piling miętowy, odżywka multiwitaminowa, żel jagodowy*. Zdarzają się formacje złożone, np.: *perfumy kwiatowo-ambrowe, masaż słodko-kwaśny*.

* * *

Bardzo dużą liczbę stanowią połączenia **rzeczownika z imiesłowem przymiotnikowym czynnym** (118). Szczególnie liczne są takie grupy imienne w obrębie słownictwa kosmetycznego. Imiesłów przymiotnikowy czynny wskazuje na pożądany skutek lub sposób działania preparatu, np.: *podkład kryjący, szampon koloryzujący, gąbka pilingująca, mleczko oczyszczające, krem nawilżający, żel modelujący, krem pojędrniający, preparat odmładzający, krem nawilżająco-brązujący*.

Grupy imienne o takiej strukturze występują także wśród leksyki dotyczącej ubiorów. Oto przykłady: *sukienka wyszczuplająca, marynarka odmładzająca, bluzka tuszująca (biodra), biustonosz powiększający*.

* * *

Znacznie rzadziej w zebranych materiale spotyka się grupy imienne składające się z **rzeczownika i imiesłowu przymiotnikowego biernego** (52). W słow-

nictwie dotyczącym pielęgnacji ciała imiesłów bierny informuje zazwyczaj o niekorzystnym wyglądzie jakiejś części ciała, co niejako sugeruje potrzebę używania kosmetyków. Przykłady: *skóra osłabiona, włosy rozjaśnione, włosy zniszczone, cera odwodniona, skóra podrażniona, skóra zniszczona*.

Znaleźliśmy jeden przykład na określenie wody kwiatowej: *woda perfumowana*.

W nazwach ubrań występują nieliczne grupy zawierające taki imiesłów, np.: *spodnie rozszerzane, spódnica marszczona, spódnica plisowana, sweter rozpi-nany, żakiet zwężany, buty rozsznurowane, sukienka dopasowana*.

* * *

Częste są w naszym materiale połączenia **rzeczownika z przydawką rzeczowną w związku rządu** (72). Rzeczownik określający występuje w postpozycji i ma formę dopełniacza, rzadko innego przypadku (np.: *masaż kamieniami*). W formie genetywu pojawiają się zazwyczaj nazwy części ciała, zaś wyraz nadrzędny jest rzeczownikiem dewerbalnym. Przykłady: *pielęgnacja ciała, stylizacja włosów, odnowa skóry, masaż twarzy, detoksykacja skóry, wypełniacz zmarszczek, pęknięcie naskórka, reduktor wyprysków, masaż stóp, nawilżanie dłoni, depilacja nóg, pielęgnacja paznokci*.

W nazewnictwie dotyczącym odzieży spotykane są określenia kolorów, np.: *bluzka koloru piasku, sukienka koloru kukurydzy, kostium barwy bakłażanu, żakiet barwy herbatnika, spódnica koloru wiśni*.

* * *

Sporo jest grup syntaktycznych zawierających **rzeczownik z przydawką rzeczowną w związku zgody** (38). Występują prawie wyłącznie w nazwach ubiorów. Przykłady: *kolczyki koła, spodnie cygaretki, sukienka halka, biustonosz bardotka, buty balerinki, buty szpilki, bluzka-kamizelka, kołnierz-stójka, pasek-sznureczek, sukienka-tuba, sweter-tunika, szorty-biodrówki, koszula-tunika*.

Wśród nazw kosmetyków udało się znaleźć tylko 2 przykłady takich konstrukcji: *błyszczak sorbet, puder mozaika*.

Jak widać, nazwy takie mogą być pisane z myślnikiem lub bez niego.

* * *

W leksyce związanej z ubiorami spotykamy grupy imienne złożone z **rzeczownika i wyrazu nieodmiennego** (19). Drugi człon wskazuje bądź na nazwisko projektanta, np.: *botki Versace, płaszcz Salvatore Ferragamo, kostium Chanel*, bądź na rodzaj tkaniny, np.: *szorty boucle, żakiet boucle, sweter moher*, albo na długość ubrania, np.: *sukienka maxi, płaszcz mini, spódnica midi*.

* * *

Wśród słownictwa dotyczącego pielęgnacji ciała sporo jest grup imiennych zawierających w członie konstytutywnym **nazwę kosmetyku**, a w członie określającym **rzeczownik pochodzenia obcego**, będący zazwyczaj nazwą firmy (48). Przykłady: *krem Neutrogena*, *żel Palmolive*, *krem Rubor*, *tusz Astor*, *krem PHYTO*, *eliksir Elselve*, *krem Celia*, *perfumy Chanel*, *krem L'OREAL*, *perfumy Sephora*, *kosmetyki Avon*, *farba Wellaton*, *balsam Neovadiol*.

Zdarza się, że człon pochodzenia obcego informuje o pozytywnym działaniu kosmetyku. Przykłady: *tonik Botanical Effects*, *odżywka Total Results*, *szminka Absolut Creme*, *krem Sun Control*, *krem Total Effects*, *podkład Skin Illusion*, *odżywka Intensive*, *maseczka Exclusive*, *krem de Luxe*.

W słownictwie odzieżowym grupy tego rodzaju są rzadkie, np.: *salony Intimissimi*, *kolekcja Luce*, *suknia La Manii*, *salony Matrix*.

* * *

W leksyce dotyczącej ubiorów występują często grupy imienne zawierające w swym składzie **morfem pochodzący z języka francuskiego a la** <w rodzaju, na sposób, jak>, konotujący rzeczowniki, przymiotniki, a także nazwy własne (18). Przykłady: *bluzka a la Carmen*, *dzianiny a la szydełkowe*, *top a la bustier*, *torebka a la paniusia*, *kołnierz a la Słowacki*, *toczek a la Anna Karenina*, *suknia a la tunika*, *ubrania a la Jackie*, *kostium a la Chanel*, *botki a la męskie*, *strój a la księżna Kate*.

* * *

Rzadsze są połączenia z **leksemem typu** (13). Przykłady: *falbany typu solejka*, *plaszcz typu dyplomata*, *żakiet typu saharyjka*, *plaszcz typu surdut*, *kostium typu smoking*, *dekolt typu karo*.

* * *

Spotyka się również grupy imienne z wkomponowanymi **wyrażeniami przyimkowymi: w stylu, o kroju, o linii** (38), konotującymi rzeczowniki lub przymiotniki.

Przykłady z wyrażeniem *w stylu*: *bluzka w stylu nastolatki*, *rękawiczki w stylu Audrey Hepburn*, *spodnie w stylu grunge'owym*, *kurtki w stylu włoskim*, *plaszcz w stylu angielskim*, *rękawiczki w stylu retro*, *szmizjerka w stylu militarnym*.

Przykłady z wyrażeniem *o kroju*: *bluza o kroju wojskowym*, *kurtka o kroju militarnym*, *plaszcz o kroju angielskim*, *tunika o kroju halki*, *sukienka o kroju klasycznym*.

Przykłady z wyrażeniem *o linii*: *bluzka o linii litery A*, *sukienka o linii trapezu*, *suknia o linii tulipana*, *tunika o linii O*, *spódnica o linii ołówka*.

* * *

W słownictwie kosmetycznym występują grupy imienne z **wyrażeniem przyimkowym o działaniu**, uzupełniane przymiotnikiem lub imiesłowem przymiotnikowym (15). Oto przykłady: *krem o działaniu przeciwzmarszczkowym, specyfik o działaniu antybakteryjnym, żel o działaniu odświeżającym, lifting o działaniu odmładzającym, serum o działaniu wyszczuplającym, krem o działaniu odchudzającym*.

Konstrukcje zawierające leksemy *typu, w stylu* w słownictwie kosmetycznym pojawiają się sporadycznie; znaleźliśmy tylko dwa przykłady: *makijaż typu smoky, perfumy w stylu Glamour*.

* * *

Dużą grupę imienną stanowią połączenia **przydawki przymiotnej z rzeczownikiem** (102). Przymiotnik w prepozycji wskazuje na cechę charakterystyczną, okazjonalną przedmiotu i zazwyczaj określa skład kosmetyku lub sposób jego działania. Oto przykłady: *beztłuszczowy krem, jogurtowe mleczko, półpłynny żel, dwufazowy błyszczek, matowy podkład, perfumeryjny krem, borowinowa terapia, migdałowy olejek, delikatne mleczko, odżywczy miód, roślinny olejek, mocny lakier, krzykliwy makijaż*.

Szczególnie dużo występuje w zebranych materiale przymiotników będących nazwami kolorów, ponieważ kolor odgrywa znaczną rolę w upiększaniu urody. Przykłady: *złota maskara, srebrna maskara, perłowy cień, złocisty puder, brzoskwiński róż, niebieski cień, turkusowa maskara, fiołkowy błyszczek, szafirowy cień, perłowy lakier, czerwony lakier, bladofioletowy tusz, brązowy tusz*.

W słownictwie związanym z odzieżą przymiotniki określają wzory materiału lub rodzaj tkanin, z jakich wykonano dane ubranie. Przykłady: *wzorzysta tunika, kraciaste spodnie, satynowa bluzka, koronkowe body, gorsetowa sukienka, haftowany biustonosz, satynowy stanik, filcowy kapelusz, bawełniana polówka, wełniany płaszcz, patchworkowy trensz, wełniany beret, jedwabna sukienka, futrzany daszek, bawełniana spódnica, anilanowy sweter*.

Również dużo jest nazw kolorów, które zmieniają się wraz z modą i stanowią istotny element stroju kobiecego. Przykłady: *żółta bluzka, błękitna spódnica, szary kostium, czarny płaszcz, turkusowa sukienka, beżowe baleriny, brązowe szpilki*. Zaobserwować można obfitość przymiotników złożonych, które w sposób precyzyjny sygnalizują barwy odzieży. Oto one: *jasnożółta sukienka, śnieżnobiała bluzka, szaroniebieski kostium, szarozielony płaszcz, złoto-oliwkowa bluzka, złoto-metaliczna sukienka, beżowo-żółty żakiet, fioletowo-wiśniowa spódnica*.

Z zebranego materiału wynika, że tradycyjne barwy nie wystarczają, toteż stosowane są oryginalne nazwy. Przykłady: *śliwkowa czerwień, makowa czerwień, muszelnikowy brąz, pudrowy wrzos, stare złoto, leśna zieleń, trawiasta zieleń, morska zieleń, przyprószona czerń, zamazany błękit*.

* * *

Rzadziej w prepozycji **z rzeczownikiem** występuje **imiesłów przymiotnikowy czynny**, wskazujący na cechę charakterystyczną, okazjonalną w działaniu kosmetyku (38). Przykłady: *rewitalizująca maseczka, zluszczający tonik, oczyszczające mleczko, rozświetlający kosmetyk, relaksujący balsam, tonizujący cień, opalizujący cień, relaksujący masaż, natłuszczający sztyft, liftingujący podkład, wyszczuplający plaster, ujędrniająca emulsja, odświeżający tonik.*

* * *

Grupa imienna składająca się **z imiesłowu przymiotnikowego biernego i rzeczownika** charakteryzuje się mniejszą frekwencją (13). Informuje zazwyczaj o pozytywnym skutku działania kosmetyku. Przykłady: *rozjaśniona skóra, ściągnięta cera, farbowane włosy, wytuszone rzęsy, podkrecone rzęsy, odżywna cera.*

* * *

Liczne w prasie kobiecej są syntaktyczne grupy imienne zawierające rozmaite **wyrażenia przyimkowe** o różnorodnej semantyce (125). Można wśród nich wyodrębnić kilkanaście powtarzających się struktur. Oto one:

do + dopełniacz (do + D)

Przydawka przyimkowa *do + D* informuje o celu użycia środka kosmetycznego wówczas, gdy w formie dopełniacza występuje rzeczownik odczasownikowy. Przykłady: *emulsja do opalania, chusteczka do pielęgnacji, kosmetyk do modelowania, zestaw do zluszczania, kostka do kąpieli, miniplasterki do depilacji, żel do mycia.*

Jeśli przyimek *do* łączy się z rzeczownikiem właściwym, to taka przydawka wskazuje na przeznaczenie kosmetyku. Przykłady: *mleczko do demakijażu, puder do ciała, serum do rąk, balsam do ust, ołówek do oczu, samoopalacz do nóg, żel do twarzy, puder do ciała, serum do biustu, mus do policzków, odżywka do włosów, tusz do rzęs, pędzel do różu, lakier do paznokci.*

W słownictwie dotyczącym ubrań rozpatrywane grupy syntaktyczne są rzadkie, np.: *pas do pończoch, pasek do sukienki, guziki do płaszcza, klamerki do butów, spinki do włosów*. Przydawki przyimkowe sygnalizują przeznaczenie jakiegoś detalu odzieżowego.

z + narzędnik (z + N)

W grupie imiennej przydawka przyimkowa *z + N* precyzuje skład i zawartość środka kosmetycznego. Przykłady: *odżywka z kolagenem, krem z witaminami, krem z kryształkami, szampon z pigmentami, zabieg z parafiną, demakijaż z wodą.*

W konstrukcjach: *flakon z pompką, róż z pędzelkiem, tusz z grzebykiem* przydawka przyimkowa wskazuje na przedmiot towarzyszący kosmetykowi, a zarazem pomocny w jego używaniu.

W leksyce dotyczącej ubiorów wyrażenie przyimkowe *z + N* określa dodatkowy, ale istotny element będący uzupełnieniem stroju, a jednocześnie go charakteryzujący. Oto przykłady: *pończochy z paskiem, sukienka z zakładkami, kapelusik z piórkiem, spodnie z mankietami, sukienka z gorsetem, tunika z pęknięciami, szal z frędzlami, toczek z piórem, pierścień z diamentami, botki z ćwiekami, żakiet z klapami, torba z ćwiekami*.

na + biernik (na + B)

Przydawka przyimkowa *na + B* informuje o przeznaczeniu kosmetyku. Przykłady: *krem na szyję, krem na naczynka, róż na policzki, pianka na ramiona, maseczka na paznokcie, glinka na ciało, ołówek na wypryski, krem na przebarwienia, olejek na blizny*.

W słownictwie związanym z ubraniami wyrażenie przyimkowe *na + B* wskazuje na przedmiot będący uzupełnieniem części stroju. Przykłady: *żakiet na guziki, kurtka na suwak, buty na sznurowadła, biustonosz na haftki, sandalki na rzepy*. To wyrażenie przyimkowe sygnalizuje także porę roku lub dnia, w jakiej nosi się daną odzież. Przykłady: *futro na zimę, płaszcz na wiosnę, sukienka na lato, żakiet na wiosnę, płaszcz na jesień, koszulka na noc, suknia na popołudnie, suknia na dzień*. Omawiana przydawka przyimkowa współwystępuje obocznie z przydawką przymiotną, np.: *płaszcz letni, trencz zimowy, suknia wiosenna, koszula nocna, żakiet popołudniowy*.

Również w zakresie słownictwa związanego z pielęgnacją ciała wyrażenie przyimkowe *na + B* wskazuje na porę roku lub dnia, w której zalecane jest używanie danego kosmetyku. Oto przykłady: *krem na dzień, krem na noc, kosmetyk na zimę, zapach na lato*.

z + dopełniacz (z + D)

Przydawka przyimkowa *z + D* określa skład i zawartość środka kosmetycznego, np.: *wyciąg z ziół, okład z alg, esencja z kwiatów, okład z soli, maseczka z wodorostów, zastrzyk z botoksu*. Przydawka ta może również informować nabywcę o opakowaniu kosmetyku, np.: *podkład z puszki, piling z tubki, krem z pudełka*.

W nazwach ubiorów wyrażenie przyimkowe *z + D* wskazuje na sposób kroju ubrania, np.: *spódnica z koła, sukienka z trapezu, spódnica ze skosu, spódnica z trójkąta*. Może też informować o rodzaju materiału, z którego uszyto odzież, np.: *spodnie z wełny, szal z jedwabiu, bluzka z bawełny, spódnica z tafty, kapelus z z lodenu, spodnie z wiskozy, etola z lisa, czapka z futra*.

w + biernik (w + B)

Przydawka taka w leksyce dotyczącej ubrań wskazuje na wzór, jaki widnieje na odzieży. Przykłady: *sukienka w groszki, spódnica w kwiaty, płaszcz w jodełkę, bluzka w paseczki, tunika w różyczki, sukienka w łączkę, szalik w kratkę, żakiet w pepitkę.*

Wyrażenie przyimkowe *w + B* określa również kształt dekoltu ubrania, np.: *dekolt w serek, dekolt w łódkę, dekolt w szpic*, oraz rodzaj kroju, np.: *spódnica w kontrafaldy, spódnica w faldy.*

w + miejscownik (w + Msc)

Przydawka przyimkowa *w + Msc* w grupie imiennej sygnalizuje zazwyczaj postać, w jakiej kosmetyk jest sprzedawany. Oto przykłady: *mydło w płynie, podkład w piance, cień w kredce, puder w perełkach, pianka w sprayu, oliwka w sprayu, korektor w kredce, piling w proszku, róż w kamieniu, maseczka w płatkach, perfumy w aerozolu, puder w proszku.*

pod + biernik (pod + B)

Wymieniona przydawka przyimkowa wskazuje miejsce nakładania kosmetyku lub jego przeznaczenie. Przykłady: *plątek pod oczy, krem pod oczy, podkład pod makijaż, żel pod prysznic, płyn pod prysznic.*

W słownictwie dotyczącym odzieży wyrażenie przyimkowe *pod + B* oznacza lokalizację przedmiotu poniżej jakiejś części ciała lub ubrania. Przykłady: *sukienka pod szyję, dekolt pod szyję, bluzka pod bezrękawnik, bluzka pod kamizelkę, sukienka pod żakiet.*

bez + dopełniacz (bez + D)

Przydawka przyimkowa *bez + D* sygnalizuje brak lub nieobecność jakiejś części odzieży. Oto przykłady: *sukienka bez kołnierza, spódnica bez zaszepek, spodnie bez mankietów, żakiet bez klap, płaszcz bez guzików, buty bez sznurowadeł, szpilki bez palców.*

W słownictwie kosmetycznym znaleźliśmy tylko jeden przykład takiej przydawki: *szminka bez połysku* <szminka pozbawiona połysku>.

od + dopełniacz (od + D)

Przydawka taka określa źródło pochodzenia danego kosmetyku lub ubrania. W formie dopełniacza spotykane są niemal wyłącznie nazwiska znanych projektantów. Przykłady: *zapach od Kate Perry, woda od Halle Berry, perfumy od Chanel, zestaw od Celin Dion, suknia od Carolyni Herrery, suknie od Zienia, kostium od Diora, kreacja od Chanel.*

dla + dopełniacz (dla + D)

Wyrażenie przyimkowe *dla + D* wskazuje na przeznaczenie środków kosmetycznych lub ubrań dla wybranej grupy osób i korzystne ich używanie. Przykłady: *mieszanka dla blondynki, płukanka dla brunetki, szampon dla szatynki, cień dla brunetki, serum dla wymagających, ubranie dla szczupłych, suknia dla puszystych.*

przeciw + celownik (przeciw + C)

W słownictwie dotyczącym pielęgnacji ciała przydawka przyimkowa *przeciw + C* określa środek zapobiegający czemuś. Przykłady: *krem przeciw bliznom, środek przeciw cellulitowi, krem przeciw zmarszczkom, żel przeciw starzeniu, szampon przeciw łupieżowi, krem przeciw rozstępom.*

* * *

Poza grupami dwuskładnikowymi, które w prasie kobiecej pojawiają się najczęściej, można wyodrębnić **grupy imienne złożone z trzech i większej liczby elementów** (198). Takie wieloskładnikowe konstrukcje są charakterystyczne przede wszystkim dla leksyki dotyczącej kosmetyków i pielęgnacji ciała, rzadziej nieco dla słownictwa związanego z odzieżą. Oto przykłady trzyskładnikowych grup imiennych (125):

rzeczownik + imiesłów + wyrażenie przyimkowe: *emulsja brązująca do nóg, spray liftingujący do biustu, woda rewitalizująca do ciała, szampon rozświetlający do włosów, krem tonizujący do twarzy, żel samoopalający do ciała, krem modelujący na nogi, żel ujędrniający na brzuch, puder brązujący w kamieniu, pianka opalająca w płynie, piling myjący pod prysznic, maska regenerująca po słońcu, kostka myjąca z gąbką, krem energetyzujący na dzień, mleczko regenerujące od Garniera, spódnica rozszerzana w paski, płaszcz zwężany w jodełkę, płaszcz rozpinany od Zienia, sukienka dopasowana w talii.*

rzeczownik + przymiotnik + wyrażenie przyimkowe: *żel przeciwstarzeniowy do twarzy, piling miętowo-śliwkowy do stóp, cień sypki do powiek, woda termalna w sprayu, odżywka witaminowa w piance, piling cukrowy z marcepanem, baza porcelanowa pod makijaż, piling sypki z oliwek, sól morską w sprayu, apaszki w luksusowe wzory, płaszcz zimowy z paskiem, kurtka wiosenna z kapturem, sukienka letnia w groszki, żakiet lekki z bawełny, szpilki ze spiczastym noskiem, sukienka z szarej wełny, sweter z melanzowej wełny, baleriny z metalicznym obcasem, kardigan z cienkiej dzianiny.*

rzeczownik + imiesłów + rzeczownik: *mleczko regenerujące cerę, lakier rozświetlający włosy, krem wyszczuplający sylwetkę, żel redukujący cellulit, maskara rozdzielająca rzęsy, emulsja modelująca twarz, chusteczka nasączona perfumami.*

rzeczownik+wyrażenie przyimkowe+rzeczownik: *płyn do demakijażu oczu, krem do masażu ciała, płyn do zmywania twarzy, krem do cery wrażliwej, serum z aktywatorem kolagenu, cień w kolorze skóry, ołówek na niedoskonałości cery, sukienka w tonacji zieleni, spodnie w kolorze khaki, spódnica w kolorze wrzosu, bluzka w kolorze pomarańczy.*

rzeczownik+wyrażenie przyimkowe+przymiotnik: *płyn do higieny intymnej, preparat dla skóry wrażliwej, podkład do cery młodej, żel z algami morskimi, maseczka z wosku pszczelego, puder w kulkach kolorowych, sukienka z wykończeniem biżuteryjnym, kurtka w kolorze bładoróżowym.*

przymiotnik+rzeczownik+wyrażenie przyimkowe: *ochronny spray do włosów, perłowy lakier do paznokci, czekoladowe masło do ciała, kremowe serum pod oczy, odżywczy krem na noc, atlasowe sandaalki na szpilce, srebrna kolekcja z diamentami, czarne sandaalki z puszkciem.*

rzeczownik+wyrażenie przyimkowe+wyrażenie przyimkowe: *żel pod prysznic z algami, krem do ciała z oliwkami, olejek w kapsułkach do ciała, piling z wyciągiem z alg, tusz do rzęs z grzebykiem, balsam z oliwą z oliwek, krem przeciw rozstępom z olejkiem, pulower z dekoltem na plecach.*

przymiotnik+rzeczownik+imiesłów: *dwufazowy tonik matujący, beztłuszczowy podkład nawilżający, drobnoziarnisty preparat pilingujący, wodoodporny mus brązujący.*

rzeczownik+przysłówek+imiesłów: *wosk silnie utrwalający, odżywka głęboko regenerująca, serum intensywnie nawilżające, krem głęboko działający.*

Znacznie rzadziej w zebranych materiale występują syntaktyczne grupy imienne złożone z czterech i więcej składników. Oto przykłady konstrukcji z czterema składnikami (46):

imiesłów+rzeczownik+rzeczownik+wyrażenie przyimkowe: *energetyzujący krem Nivea na dzień, chłodzące mleczko Astor po opalaniu, odświeżające perfumy Sephora na dzień, odmładzający krem L'OREAL z kolagenem.*

imiesłów+rzeczownik+rzeczownik+wyrażenie przyimkowe: *wygładzająca nierówności baza pod makijaż, wybielający przebarwienia krem z witaminami, wypełniający usta krem w pisaku.*

rzeczownik+imiesłów+wyrażenie przyimkowe+przymiotnik: *żel oczyszczający z gliną białą, krem łagodzący do skóry wrażliwej, piling wygładzający do cery dojrzałej.*

Na koniec podajemy wybrane przykłady grup imiennych posiadających w swym składzie pięć i więcej elementów (27); należą tutaj: *wygładzający piling miętowy do stóp i dłoni, myjka do szorowania ciała z kawałkami granatu, luksusowa oliwka do masażu i kąpieli, regenerujący krem na szyję i dekolt, serum do*

nawilżania ciała z kawałkami owoców, odżywczy balsam przywracający gęstość skóry, krem przeciw rozstępom z olejkiem carthame, luksusowa pielęgnacja dla kobiet w wieku 60+, opaska z przezroczystego tworzywa z dużą aplikacją kryształków, opaska grunge'owa z metalowych części zapinana na zatrzask, srebrne kolczyki z cyrkoniami i kwarcem, pulower w tonacji starego złota i granatu, bransoletka z koralowców z zawieszka w kształcie gwiazdki.

* * *

Obserwowana w ostatnich latach przewaga syntaktycznych grup imiennych w słownictwie prasy kobiecej (Piotrowicz, Witaszek-Samborska 2000, 34–44) jest przejawem tendencji do większej wyrazistości semantycznej nazw nowych produktów. Irena Bajerowa (1964, 17–18) nazywa taką tendencję semantyzacją.

Rynek oferuje nabywcom coraz atrakcyjniejsze towary, czego konsekwencją jest powstawanie nowych nazw zawierających rozbudowane grupy imienne, w których umieszcza się wiele informacji na temat rodzajów odzieży, jak i sposobu oraz efektów działania środków służących do pielęgnacji ciała i kosmetyków. Takie złożone z kilku elementów nazwy pełnią przede wszystkim funkcję marketingową.

Z analizy zebranego materiału wynika, że w skład grup imiennych nie wchodzi określniki o nacechowaniu ekspresywnym, tak charakterystyczne dla reklam zamieszczanych w prasie kobiecej. Natomiast obecne są atrybuty nieintensyfikowalne (Topolińska 1984, 374), a więc nienacechowane emocjonalnie.

Bibliografia

- Bajerowa I., 1964, *Kształtowanie się systemu polskiego języka literackiego w XVIII wieku*, Wrocław.
- Maćkiewicz J., 1984, *Co to są internacjonalizmy?*, „Język Polski” 3, s. 176–184.
- Michalewski K. (red.), 2008, *Język w marketingu*, Łódź.
- Miodek J., 1983, *O postępującej terminologizacji leksyki ogólnej*, „Język Polski” 3, s. 233–244.
- Piotrowicz A., Witaszek-Samborska M., 2000, *O zestawieniach we współczesnej polszczyźnie*, „Poradnik Językowy” 10, s. 34–44.
- Topolińska Z. (red.), 1984, *Składnia grupy imiennej*, [w:] *Gramatyka współczesnego języka polskiego. Składnia*, Warszawa, s. 301–389.
- Witaszek-Samborska M., 1993, *Zapożyczenia z różnych języków we współczesnej polszczyźnie (na podstawie słowników frekwencyjnych)*, Poznań.

Syntaktyczne grupy imienne w słownictwie prasy kobiecej

Streszczenie

Zadaniem tego artykułu jest opis różnorodnych syntaktycznych grup imiennych występujących w słownictwie prasy kobiecej z lat 2012 i 2013. Zanalizowane zostały syntaktyczne grupy imienne składające się z dwóch i większej liczby składników, np.: *suknia rozpinana*, *krem intensywnie nawilżający*, *przeciwdeszczowy płaszcz zimowy z kapturem*.

Słowa kluczowe: syntaktyczne grupy wyrazowe, grupy dwu- i więcej elementowe.

Syntactic Nominal Groups in the Vocabulary of Women's Magazines

Summary

The article attempts to describe syntactic nominal groups appearing in the lexis of women's magazines in 2012 and 2013. The analysis covers syntactic groups consisting of two or more elements.

Keywords: syntactic nominal groups, groups two and more elements.